

יבמות ט

רבי	חכמים	
לאסור צרות במקום מצוה	ולקח ולקחה	עליה
להתיר צרות שלא במקום מצוה	ויבט ויבאה	עליה
מגרשה בגט ומחזירה	לאשה	ולקחה
על כרחיה	יבמה יבוא עליה	ויבאה
אין חייבין ב"ד - אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, וכן המשיח ולא בעבודת כוכבים - אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת	עליה (ראה טבלה מפורטת למטה)	תורה אחת יהיה לכב לצושה בשלמה, והנפש אשר תצוה ביד רמה (ראה טבלה מפורטת למטה)

יחיד	נשיא	משיח וב"ד	ובעבודת כוכבים, יחיד נשיא ומשיח	צבור עבודת כוכבים
כשבה או שעירה	שעיר	פר	שעירה	פר לעולה, ושעיר לחטאת

דרשת רבי מ-עליה: מה"מ? דת"ר: (ויקרא ד') - **רבי אומר: נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה, מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אף כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת.**

שיטת רבי

לומדים שמקרה זה מביאים חטאת על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת	מ-	פסוקים שמהם לומדים
ב"ד	עריות	ונודעה החטאת אשר חטאו עליה ואשה אל אחותה...לגלות צרותה עליה
משיח	צבור	לאשמת העם הרי משיח כצבור
יחיד ונשיא	צבור	וצאו אחת מכל מצות ה' (צבור) וצעה אחת מכל מצות ה' (נשיא) בצעות אחת ממצות ה' (יחיד)
צבור בעבודת כוכבים	צבור	ונצלת דבר מצונו הקהל והיה אם מצונו העדה
יחיד נשיא ומשיח בעבודת כוכבים	צבור בעבודה זרה	ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח במשמע, וי"ו מוסיף על ענין ראשון, וילמד תחתון (יחיד נשיא ומשיח בע"ז) מן העליון (צבור בע"ז)

שיטת חכמים

לומדים שמביאים חטאת זה על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת	מ-	פסוקים שמהם לומדים
יחיד נשיא ומשיח בע"ז ובשאר מצוות	מהפסוקים בע"ז	תורה אחת יהיה לכב לצושה בשלמה, וכןפס אשר תצוה ביד רמה וזכרתה הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים, מה עבודת כוכבים דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת
צבור בעבודת כוכבים	מיחיד בע"ז	ואם נפש, וילמד עליון (צבור ע"ז) מתחתון (יחיד ע"ז)
צבור בשאר מצוות	ע"ז	והיה אם מצונו העדה ונצלת דבר מצונו הקהל

ויקרא פרק ז

כהן המשיח

(א) וידבר ה' אל משה לאמר:
(ב) דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: (ג) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת:

כל עדת ישראל על פי בית דין

(יג) ואם כל עדת ישראל ישגו ונגעלם דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו: (יד) ונודעה החטאת אשר חטאו עליה והקריבו הקהל פר בן בקר לחטאת והביאו אותו לפני אהל מועד:

נשיא

(כב) אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם: (כג) או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעייר עזים זכר תמים:

יחיד

(כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם:
(כח) או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעייר עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא:

צבור בעבודה זרה

במדבר פרק טו

(כב) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה אשר דבר ה' אל משה: (כג) את כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה מן היום אשר צוה ה' והלאה לדתיתכם: (כד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעלה לריח ניחח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעייר עזים אחד לחטת:

רש"י במדבר פרק טו

(כב) וכי תשגו ולא תעשו - עבודה זרה היתה בכלל כל המצוות שהצבור מביאין עליהן פר, והרי הכתוב מוציאה כאן מכללן לידון בפר לעולה ושעייר לחטאת:
וכי תשגו וגו' - בעבודה זרה הכתוב מדבר, או אינו אלא באחת מכל המצוות, תלמוד לומר את כל המצוות האלה, מצוה אחת שהיא ככל המצוות, מה העובר על כל המצוות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים, אף מצוה זו פורק בה עול ומפר ברית ומגלה פנים ואיזו, זו עבודה זרה:

יחיד בעבודה זרה

במדבר פרק טו

(כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה לחטאת:

(כט) האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה:
(ל) והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה:

קושי על רבי: ורבי, האי תורה אחת מאי עבד ליה?

תירוץ: מיבעי ליה לכדתניא: **לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים למרובים, יחידים בסקילה - לפיכך ממונן פלט, מרובין בסיף - לפיכך ממונן אבד, יכול נחלוק בקרבנותיהן? תלמוד לומר: תורה אחת יהיה לכם.**

קושי: מתקיף לה רב חלקיה מהגרוניא: טעמא דכתב רחמנא תורה אחת יהיה לכם, הא לאו הכי - ה"א נחלק, מאי לייתו?

- לייתו פר צבור, בשאר מצות הוא דמייתו!
 - כשבה, יחיד בשאר מצות הוא דמייתו!
 - שעיר, נשיא בשאר מצות הוא דמייתו!
 - פר לעולה ושעיר לחטאת, צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו!
 - ואלא מאי? שעירה, יחיד נמי היינו קרבנו!
- תירוץ 1:** איצטריך, ס"ד אמינא, הואיל וצבור בהוראה מייתו פר לעולה ושעיר לחטאת, אינהו נמי ניתו איפכא,
- תירוץ 2:** צריך ואין לו תקנה, קמ"ל.

שאלה: א"ל לוי לרבי, מאי איריא דתני: **ו'!**? ליתני: ט"ז!

תגובה לשאלה: א"ל: כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו! מא דעתך? אמו אנוסת אביו, אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי יהודה ורבנן היא, ובפלוגתא לא קא מיירי.

קושי: ולא? והרי איסור מצוה ואיסור קדושה, דפליגי רבי עקיבא ורבנן, וקתני: **תירוץ:** בפרקין קא אמרינן.

קושי: והא בית שמאי מתירין את הצרות לאחין, ובית הלל אוסרין!

תירוץ: בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה.

קושי: והרי אשת אחיו **שלא היה בעולמו**, דפליגי ר"ש ורבנן, וקתני!

תירוץ: בנולד ולבסוף ייבם לא פליג ר"ש.

קושי על התירוץ: והאמר ר' אושעיא: חלוק היה ר"ש אף בראשונה!

תירוץ: הא איתותב ר' אושעיא.

קושי: והאמר רב יהודה אמר רב, וכן תני ר' חייא: **בכולם אני קורא בהן האסורה לזה מותרת**

לזה והאסורה לזה מותרת לזה, ואחותה שהיא יבמתה - חולצת או מתייבמת;

- ורב יהודה מתרגם: מחמותו ואילך, אבל שיתא בבי דרישא לא, מ"ט? כיון דבתו - באונסין משכחת, בנשואין לא משכחת לה, בנשואין קמיירי, באונסין לא קא מיירי;
- ואביו מתרגם: אף בתו מאנוסתו, כיון דאשכוחי משכחת לה, אי בעיא מן האונסין תהוי, [אי בעיא מן הנשואין תהוי], אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו לא, מאי טעמא? כיון דלר"ש הוא דמשכחת לה, לרבנן לא משכחת לה, בפלוגתא לא קא מיירי;
- ורב ספרא מתרגם: אף אשת אחיו שלא היה בעולמו, ומשכחת לה בשיתא אחים ואליבא דר' שמעון וסימניך: מת נולד ויבם, מת נולד ויבם!

ייבום בעל כרחו

רמבם הלכות ייבום וחליצה פרק ב הלכה א-ב

מדברי סופרים שלא יבא ה'בם על יבמתו עד שיקדש אותה בפני שני עדים בפרוטה או בשוה פרוטה וזהו הנקרא מאמר. ואין המאמר קונה ביבמה קנן גמור כמו הביאה. והעושה מאמר ביבמתו שלא מדעתה לא עשה כלום שאין האשה מתקדשת אלא לרצונה. וקטנה מן הארוסין אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה:

הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באנס בין ברצון. בין שהיה הוא מזיד והיא שוגגת או אנוסה. בין שהיתה היא מזידה והוא שוגג או אנוס. בין שהיתה ישנה בין שהיתה ערה (בין שפא עליה כדרכה בין שלא כדרכה). אחד המערה ואחד הגומר קנה:

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •